

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer mr. dr. F.B.J. Grapperhaus
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Tevens ingediend via internetconsultatie.nl

Den Haag, 10 juli 2018
dossiernummer: 105665
uw kenmerk:
telefoonnummer: +31 (0)70 335 35 65
e-mail: e.vandenbosch@advocatenorde.nl

Betreft: consultatie Besluit wijziging ambtsinstructie voor de politie in verband met de wijziging en invoering van voorschriften omtrent het gebruik van geweldmiddelen en vrijheidsbeperkende middelen

Geachte minister,

Op 17 mei 2018 is de internetconsultatie 'Besluit wijziging ambtsinstructie voor de politie in verband met de wijziging en invoering van voorschriften omtrent het gebruik van geweldmiddelen en vrijheidsbeperkende middelen' gepubliceerd. De NOvA heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mr. R.A. Fibbe
lid algemene raad

Bezoekadres
Neuhuyskade 94
2596 XM Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35
Fax 070 - 335 35 31

bijlage: advies van de adviescommissie strafrecht

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

ADVIES

Van	:	adviescommissie strafrecht
Datum	:	3 juli 2018
Betreft	:	Besluit wijziging ambtsinstructie voor de politie in verband met de wijziging en invoering van voorschriften omtrent het gebruik van geweldmiddelen en vrijheidsbeperkende middelen

SAMENVATTING

Conclusie

De voorgestelde wijzigingen in de ambtsinstructie voor de politie zijn overwegend technisch van aard. Op een aantal punten worden echter de mogelijkheden van geweldsgebruik door de politie tegen burgers niet onaanzienlijk verruimd. De ACS bepleit terughoudendheid in de verruiming van de mogelijkheden tot geweldstoepassing tegen burgers die voorzienbaar tot mogelijk ernstige gezondheidsschade kan leiden.

Kernpunten

- *Pepperspray en stroomstootwapen zouden niet bij elke aanhouding moeten kunnen worden gebruikt.*
- *Het gebruik van pepperspray en stroomstootwapen tegen evident kwetsbare personen (zoals vrouwen die zichtbaar zwanger zijn) – waarbij door het gebruik ernstige gezondheidsschade kan ontstaan – dient ontoelaatbaar te blijven.*
- *Het huidige artikel 12a lid 2 dient daarom gehandhaafd te blijven en ook van toepassing te worden op het gebruik van het stroomstootwapen.*

CONSULTATIEREACTIE

Het voorgestelde Besluit Wijziging Ambtsinstructie voor de politie in verband met de wijziging en invoering van voorschriften omtrent het gebruik van geweldmiddelen en vrijheidsbeperkende middelen maakt onderdeel uit van de voorgenomen strafrechtelijke herpositionering van de sanctionering van (on)geoorloofd geweldgebruik door de politie. In dat kader zou ook een bijzondere strafuitsluitingsgrond in het Wetboek van Strafvordering moeten worden opgenomen.

Het voorgestelde Besluit Wijziging Ambtsinstructie voor de politie kan echter ook zonder die context worden begrepen en beoordeeld.

In hoofdzaak bevat het voorgestelde Besluit een technische herziening en “opfrisbeurt” van de bepalingen die het geweldsgebruik van de politie normeren. Verreweg de meeste voorgestelde wijzigingen en nieuwe bepalingen zijn dan ook zuiver technisch van aard, en zeer beleidsarm.

De reactie van de ACS beperkt zich tot twee voorstellen van meer inhoudelijke aard:

1. Pepperspray en stroomstootwapen bij elke aanhouding

In de voorgestelde artikelen 12a onder b. en 12c onder b. wordt het gebruik van pepperspray (art. 12a) en het gebruik van een stroomstootwapen (art. 12c) geoorloofd verklaard "om een persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken." Nadere specificatie of beperking ten aanzien van het ernst van het feit waarvoor de betreffende persoon wordt aangehouden etc. ontbreekt. Als gevolg daarvan is het gebruik van pepperspray en een stroomstootwapen generiek toelaatbaar bij *elke* aanhouding, of het nu gaat om een overval of over wildplassen. De ACS vraagt zich af of dit uiterst ruime toepassingsbereik niet enigszins zou moeten worden beperkt, bijvoorbeeld tot de gevallen waarbij de aan te houden persoon zich *met geweld* onttrekt aan aanhouding.

2. Pepperspray en stroomstootwapen tegen elke aan te houden burger

De opmerking hiervoor, onder 1., krijgt nog meer reliëf doordat in de voorgestelde regeling het bestaande artikel 12a lid 2 komt te vervallen. Dit artikellid houdt nu nog een beperking in van de inzetbaarheid van pepperspray. Dat middel kan niet worden ingezet tegen (fysiek) evident kwetsbare personen, die door het gebruik van pepperspray ernstige, mogelijk dodelijke, gezondheidsschade zouden kunnen oplopen. Op dit moment mag pepperspray niet worden gebruikt tegen:

- a. personen die zichtbaar jonger dan 12 of ouder dan 65 jaar zijn;
- b. vrouwen die zichtbaar zwanger zijn;
- c. personen voor wie dit gebruik als gevolg van een voor de ambtenaar zichtbare ademhalings- of andere ernstige gezondheidsstoornis onevenredig schadelijk kan zijn;

De ACS hecht aan deze beperking van het geweldsmiddel, nu daarmee een drempel wordt opgeworpen tegen de inzet van een – in het algemeen – beperkt gevaarlijk geweldsmiddel tegen personen waarbij dat middel, vanwege de bijzondere kenmerken van de persoon tegen wie het wordt aangewend, niet (meer) als beperkt gevaarlijk kan worden aangemerkt.

De toelichting op het voorgestelde besluit legt de afweging of een politieambtenaar deze geweldsmiddelen tegen kwetsbare personen mag aanwenden, bij de proportionaliteits- en subsidiariteitsafweging van de individuele ambtenaar zélf. Daarmee toont de besluitwetgever te weinig verantwoordelijkheid voor het leven en de gezondheid van de genoemde groepen evident kwetsbare personen. Door de verantwoordelijkheid bij de individuele ambtenaar te leggen wordt deze ambtenaar bovendien in een onnodig moeilijke positie gebracht. Voorzienbaar is dat elke vorm van geweld tegen de hier bedoelde kwetsbare personen maatschappelijke beroering teweeg kan brengen: een verbod op het gebruik op deze middelen in deze situatie schept duidelijkheid voor de ambtenaar die reeds in moeilijke omstandigheden een split-second decision moet nemen.

3. Aanbeveling/conclusie

Nu pepperspray en stroomstootwapen blijken het voorstel generiek toelaatbaar worden verklaard bij *elke* aanhouding, is er temeer aanleiding om op het niveau van de *personen* tegen wie deze geweldsmiddelen mogen worden aangewend, tenminste nog een minimale bescherming te bieden. De personen, genoemd in het bestaande artikel 12a lid 2, zijn evident kwetsbaar voor (mogelijk ernstige) gezondheidsschade als gevolg van de aanwending van (in het algemeen beperkt schadelijke) geweldsmiddelen als pepperspray en stroomstootwapen. De bescherming van artikel 12a lid 2 dient dan ook in stand te blijven, en te worden uitgebreid tot de toepassing van stroomstootwapens.